

DIGITALISERINGS- OG
FORVALTNINGSDEPARTEMENTET (DFD)

Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Vår dato

09.12.2024

Vår referanse
24/01079-1

Ugradert

Deres dato

Deres referanse

Vår saksbehandler
Inga Brautaset

Høringssvar - NOU 2024:14 Med lov skal data deles

Sikt – kunnskapssektorens tjenesteleverandør ønsker med dette å gi våre innspill til høring om NOU 2024:14 Med lov skal data deles.

Vi uttaler oss i kraft av vår rolle som tilrettelegger for deling og gjenbruk av data. En sentral del av oppdraget Sikt har fra Kunnskapsdepartementet er å legge til rette for dataprodusenter og gjøre det enklere å dele og gjenbruke data og tjenester i kunnskapssektoren og i andre sektorer. Sikt skal bidra til økt innovasjon, raskere tjenesteutvikling og samfunnsnytte gjennom etablering av plattformer og infrastruktur for innhenting, registrering, sammenstilling og gjenbruk av data i et digitalt økosystem. Vi skal være pådriver for et sikkert og sammenhengende digitalt økosystem, nasjonalt og internasjonalt.

Sikt (tidligere NSD) har mer enn 50 års erfaring som nasjonalt dataarkiv for forskningsdata og arbeid med å muliggjøre datadeling og gjenbruk av data til forskningsformål nasjonalt og internasjonalt, innenfor rammen av nasjonal og europeisk lovgivning og praksis. Også arbeidet som personvernombud og rådgiver gjennom mer enn 40 år har gitt oss god kjennskap om praktiseringen av regelverket på tvers av offentlige etater og sektorer, og hvordan det hemmer eller fremmer gjenbruk til forskning og andre analyseformål. Vi vet f.eks. at til tross for at regelverket gradvis harmoniseres på ulike områder med det formål å fremme datadeling nasjonalt og i Europa, så kan uklart regelverk bidra til ulike tolkninger og praksis som i realiteten hemmer slik deling.

Generelle kommentarer

Vi oppfordrer Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet til å prioritere arbeidet med innføringen av åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen. De samfunnsmessige fordelene ved at offentlige virksomheter skal dele data er store. Disse regelverkene legger også grunnlaget for datadeling i EU, og flere kommende regelverk bygger videre på disse. Derfor er det viktig at ODD og DGA blir del av norsk lov så raskt som mulig.

Samtidig er det viktig at ny lov er klar og tydelig på hvilke forpliktelser det nye regelverket gir for offentlige virksomheter. For virksomhetene er det også viktig med forutsigbarhet knyttet til finansiering som gjør det mulig å oppfylle pliktene som følger av ny lov.

Kapittel 6 Erfaringer med dataforvaltningsforordningen

Microdata.no nevnes i boks 6.1 som eksempel på en tjeneste som muliggjør viderebruk av beskyttede data i et sikkert behandlingsmiljø. Vi ønsker å utdype litt om tjenesten her, og fremheve at Microdata.no er tverrsektoriell.

Sikt og SSB har med finansiering fra Forskningsrådet utviklet microdata.no til å bli en tilgjengelig plattform laget for viderebruk av beskyttede data. Plattformen kan også brukes for beskyttede data fra andre offentlige organer enn SSB, og testes i disse dager for helsesektoren, bl.a. med data fra Kreftregisteret og NPR. Å raskt og enkelt kunne koble og analysere beskyttede data tverrsektorielt (f.eks. helsedata opp mot sosioøkonomiske og demografiske data fra SSB) gir data vesentlig større verdi enn uten en slik mulighet. Sikt/SSB har derfor lenge samarbeidet med flere registereiere i helsesektoren og kunnskapssektoren om å utnytte denne kapabiliteten.

Tjenesten er i denne sammenheng et sikkert behandlingsmiljø. Både i betydningen sikkert, men også i betydningen behandlingsmiljø. Dette ved at Microdata.no gir trygg adgang og behandling av

registerdata om enkeltindivider, samtidig som plattformen fasiliterer de dataoperasjonene som forskere og statistikere har bruk for i sine analyser av registerdataene. Tjenesten har innarbeidet samtlige FAIR-prinsipper og er velegnet for å finne/forstå data, koble og bearbeide data tverrsektorielt, samt analysere data på en etterprøvbart og gjenbrukbar måte. Plattformen gir umiddelbar, søknadsfri og nettbasert tilgang til detaljerte registerdata for bruk til statistikk, forskning og analyse. Microdata.no er dermed et egnet verktøy for viderebruk av beskyttede data fra ulike offentlige organer i forskning, statistikk og analyser.

Kapittel 8 Lovstruktur

Generelt om lovstruktur i utkast til ny datadelingslov og ny dataforvaltningslov

Utvalget har foreslått at åpne data-direktivet gjennomføres i datadelingsloven. Utvalget har også foreslått at dataforvaltningsforordningen gjennomføres i dataforvaltningsloven, samt at gjennomføringsrettsakten om datasett med høy verdi gjennomføres som datadelingsforskriften.

Begrunnelsen for løsningen fremgår å være at en ny lov bedre vil legge til rette for de EU-rettslige reguleringene om innovasjon og økonomisk utvikling. En ny lov vil også bedre kunne ivareta hensynet til en åpen offentlig forvaltning og deling av data for innovasjon i det digitale landskapet. Videre er forslaget begrunnet i at gjeldende bestemmelser om viderebruk i offentlighetsloven har vist seg å være noe usynlig.

Vi forstår de begrunnelsene som utvalget gir, men ber departementet vurdere om det kan være uhensiktsmessig å gjennomføre rettsaktene i to nye lover og en ny forskrift. Dette fordi antall nye lover allerede er ekspanderende og ny lovgivning vil utvide det allerede fragmentariske regelverket og praktiseringen av dette. Fragmentering er noe som generelt bør unngås, ikke minst av hensyn til å gjøre regelverket digitaliseringsvennlig og for å sikre at regelverket praktiseres i tråd med formålet. Det eksisterer allerede lovgivning om forvaltning (forvaltningsloven) og lov om offentlighet og viderebruk (offentlighetsloven). Vi anbefaler at departementet vurderer om bestemmelsene som er foreslått i ny datadelingslov og dataforvaltningslov med forskrift heller kan tas inn i de eksisterende lover og forskrifter som forvaltningen er underlagt. Flere lover vil føre til risiko for ulik begrepsbruk, samt økt behov for tolkning og harmonisering. Det vil videre gjøre det vanskeligere å holde oversikt over rettigheter og plikter om offentlighet, offentlig saksbehandling, innsyn, viderebruk, deling og bruk av data. Det er et viktig hensyn at regelverket er brukervennlig og skaper trygghet og forutsigbarhet for dem som skal bruke det.

Om § 15 i utkast til ny datadelingslov

Det fremgår i utkastet til § 15 at "*krav til viderebruk kan kreves*". At et krav kan kreves er en uheldig formulering. Det bør i stedet fremgå hvem som kan fremsette krav om viderebruk etter bestemmelsen. I offentlighetsloven kan "*enhver*" fremsette et innsynskrav. Den samme formuleringen bør brukes i datadelingsloven.

Kapittel 9 Formål, virkeområde og definisjoner

Generelt vil vi påpeke viktigheten av at ny lov om datadeling har klare definisjoner av nøkkelbegreper som "*data*", "*forskningsdata*" og "*viderebruk*". Dette vil bidra til å unngå tvetydigheter og misforståelser i tolkningen av loven.

I gjennomgangen av definisjonsbestemmelsene i NOU punkt 9.3.3.2 fremgår det at begrepet "*viderebruk*" foreslås definert som "*bruk av data fra offentlige virksomheter til ethvert formål.*" Denne ordlyden finnes ikke i lovutkastet til lov om datadeling § 4 bokstav b, hvor "*viderebruk*" er beskrevet som "*bruk av data fra offentlige virksomheter og forskningsdata.*" At data kan brukes "*til ethvert formål*" er i stedet nevnt i lovens formålsbestemmelse i § 3.

Utvalget ønsker å benytte "*ethvert formål*" i definisjonen av viderebruk, i stedet for "*kommersielle og ikke-kommersielle formål*" som brukes i direktivet. De begrunner dette med at "*ethvert formål*" er bedre tilpasset norsk lovtradisjon og gjør lovteksten mer pedagogisk.

Vi mener imidlertid at begrepene "*kommersielle og ikke-kommersielle formål*" bør anvendes slik som direktivet og mange av EUs medlemsland benytter. Dette fordi "*ethvert formål*" kan signalisere ubetinget viderebruk av data. Å skille mellom kommersiell og ikke-kommersiell bruk indikerer bedre at forskjellige datasett kan kreve ulike vilkår eller lisenser for viderebruk.

Personopplysninger kan for eksempel brukes under visse betingelser til ikke-kommersielle formål, men krever strengere vilkår for kommersiell bruk. Vi mener derfor at det bør utvises forsiktighet med å avvike fra direktivets definisjon, med mindre det finnes tungtveiende grunner. Selv om "ethvert formål" kan gjøre lovteksten mer pedagogisk, er det viktig med ensartet begrepsbruk i et digitaliseringsvennlig lovverk. Data deles ofte på tvers av landegrenser i EU og EØS, og våre definisjoner bør samsvare med de som brukes ellers i EU, spesielt ved implementering av rettsakten som angår EØS-land.

På bakgrunn av dette foreslår vi følgende definisjonsbestemmelse i § 4 bokstav b: "*viderebruk: bruk av data fra offentlige virksomheter og forskningsdata til **kommersielle og ikke-kommersielle formål**. Det er ikke viderebruk når offentlig virksomhet bruker data som de har mottatt fra en annen offentlig virksomhet utelukkende som ledd i sine myndighets- eller forvaltningsoppgaver.*" (vår utheving)

Formålsparagrafen i § 3 i lov om datadeling er foreslått utformet slik: «*Loven gjelder for data fra offentlig virksomhet som kan gjøres allment tilgjengelig. Slike data kan brukes til **ethvert formål** dersom ikke retten til en tredjepart eller annen lovgivning er til hinder for det.*» (vår utheving)

For å unngå å benytte ulike begreper med samme meningsinnhold, anbefaler vi at begrepet «*ethvert formål*» i formålsbestemmelsen også endres til «*kommersielle og ikke-kommersielle formål*», jf. lovteknikkheftet punkt 6.1.2 på side 88,

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/jd/bro/2000/0003/ddd/pdfv/108138-lovteknikkboka.pdf>

Vi har også noen kommentarer til definisjonen av hvilke forskningsdata som omfattes av delingsplikten. I forslag til ny datadelingslov § 8, foreslår utvalget at "*Forskningsdata generert av forskere, forskningsutøvende eller forskningsfinansierende institusjoner som er helt eller delvis finansiert med offentlige midler og har blitt offentliggjort gjennom et institusjonelt eller emnebasert datalager, skal gjøres tilgjengelig for viderebruk etter reglene i kapittel 1, 2, 3 og 4 av denne loven.*"

Vi mener denne formuleringen er uklar og kan bidra til misforståelser: "*har blitt offentliggjort gjennom et institusjonelt/emnebasert datalager*". Det kan f.eks. være uklart om forskningsdatasett publisert i Nasjonalt Vitenarkiv vil omfattes. Vi ber departementet primært vurdere å erstatte formuleringen med tilsvarende formulering som den svenske öppna data-lagen: "*och som görs direkt tillgängliga för vidareutnyttjande genom en dataplattform som är allmänt åtkomlig*» (Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data kap 1. paragraf 4). I den engelske teksten er termen "*repository*" brukt. Vi mangler et tilsvarende ord på norsk. Men ved å flytte fokus fra hvordan offentliggjøringen skjer til hvem som har tilgang (slik den svenske ordlyden gjør), vil lovbestemmelsen med enkle grep presiseres på en god måte. Sekundært vil vi foreslå at begrepet "*datalager*" erstattes med "*dataarkiv*" som er et mer innarbeidet begrep i Norge. Videre bør det avklares om eksisterende praksis med å publisere datasett som "DataPaper" er å regne som "*scientific publications*" eller ikke.

Kapittel 10 Åpne data og skjermingsverdig informasjon

Utvalget foreslår at datadelingsloven skal gjelde for alle data fra offentlige virksomheter som kan gjøres allment tilgjengelig (§ 3). Lovforslaget § 3(2) presiserer videre at vilkårene i dataforvaltningsforordningen kapittel 2 vil gjelde for deling av beskyttede data. Slik vi forstår det, vil datadelingsplikten gjelde alle data i det offentlige, med de begrensninger som følger av regler om personvern, taushetsplikt, immaterielle rettigheter, nasjonal sikkerhet eller annen lov som begrenser den allmenne innsynsretten.

Vi mener det er svært viktig at loven er tydelig på dette, ved at den gir klare definisjoner og en tydelig grenseoppgang mellom hvilke data som skal deles og hvilke data som skal beskyttes.

Vi vil be departementet vurdere om lovbestemmelsene om krav til datadeling av pedagogiske hensyn bør inneholde henvisning til lovene som begrenser datadelingen, slik som EUs personvernforordning og personopplysningloven, åndsverkloven og regler om taushetsplikt.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at utviklingen av ny teknologi gjør det stadig mer utfordrende for offentlige virksomheter å vurdere hva en personopplysning er, og hvilke tiltak som må til for at data skal være anonyme.

Datatilsynet og andre datatilsynsmyndigheter har nylig gitt en felles uttalelse der de adresserer utfordringene knyttet til dataskraping og personvern for åpne data på nett. I uttalelsen kommer det frem at alle virksomheter forventes å beskytte offentlig tilgjengelig data mot ulovlig skraping, ellers kan de møte reaksjoner. Det understrekes også at dataskraping er en kompleks utfordring, og at myndigheter og bransjeaktører må fortsette å jobbe frem ulike tiltak for å sørge for bedre beskyttelse.

Datatilsynenes fellesuttalelse belyser godt hvordan den teknologiske utviklingen, som blant annet muliggjør KI-modeller basert på dataskraping, skaper nye utfordringer. Når offentlige virksomheter etter ny lov vil få krav om datadeling, stiller det store krav til virksomhetenes kompetanse og vurderinger av hvilke data som er anonyme, og hvilke som inneholder personopplysninger. Både kompetanseutviklingen og vurderingene kan medføre økte kostnader og behov for flere ressurser hos virksomhetene, for å sikre at de overholder lovpålagte krav om å dele data som kan tilgjengeliggjøres, samtidig som de skjærer data som skal beskyttes.

Kapittel 11 Krav til hvordan offentlige virksomheter skal gjøre data tilgjengelig for viderebruk

Forslaget til ny datadelingslov kapittel 2 inneholder krav til hvordan offentlige virksomheter skal gjøre data tilgjengelig. For å oppnå formålet med loven, mener vi det vil være fordelaktig å etterstrebe at offentlige data i størst mulig grad gjøres tilgjengelig i standardformater som fremmer interoperabilitet. Dette vil gjøre det enklere for forskere og andre brukere å integrere og utnytte data fra ulike kilder, noe som kan akselerere innovasjon og utvikling.

Samtidig må kravene om tilgjengeliggjøring være gjennomførbare for den enkelte offentlige virksomhet, både økonomisk og administrativt. Standardisering kan innebære økte kostnader og forsinkelser i tilgjengeliggjøringen av data, spesielt for virksomheter som ikke har moden infrastruktur for datadeling. Et viktig spørsmål er derfor hvem som skal ta kostnadene med å utvikle bedre løsninger for datadeling hos virksomheter som i dag ikke møter de nye kravene som er foreslått (se også avsnittet om økonomiske og administrative konsekvenser under).

Utvalget foreslår at data og tilhørende metadata som et minimum skal tilgjengeliggjøres i eksisterende format og språkversjoner (forslaget § 5(1)). Videre følger et tilleggskrav, om at data med tilhørende metadata skal gjøres tilgjengelig i et digitalt format som er åpent, maskinlesbart, gjenfinnbar og mulig å viderebruke "*dersom det er mulig og formålstjenelig*" (forslaget § 5(2)). Virksomhetene vil likevel ikke være forpliktet til å gjøre endringer eller tilpasninger i dataene "*dersom dette krever uforholdsmessig stor innsats*".

Det vil være i både offentlige virksomheters og databrukeres interesse at loven er tydelig på hvem som skal avgjøre - og på hvilke kriterier – hvorvidt henholdsvis tilleggskravet til formatet og endringer/tilpasninger er "*mulig*" og "*formålstjenelig*" eller vil kreve "*uforholdsmessig stor innsats*" i det enkelte tilfelle. Slik vi forstår forslaget, antar vi det er den offentlige virksomheten som skal vurdere disse spørsmålene konkret, bl.a. ved forespørsel om tilgjengeliggjøring, og at et eventuelt vedtak om avslag skal begrunnes og kan påklages til nærmeste overordnede forvaltningsorgan (jf. lovforslaget kapittel 5). Det kan imidlertid være uklart hvilke vurderingskriterier virksomheten kan legge vekt på. Vi mener det vil være en fordel om dette klargjøres, eventuelt i form av et rundskriv/veileder.

Metastandarden DCAT-AP-NO anbefales en rekke steder i NOUen, selv om det påpekes at denne standarden ikke beskriver innholdet alene. Vi ønsker å understreke at DCAT-AP-NO er svært overordnet og ikke alene støtter deling etter FAIR-prinsippene. Det er avgjørende at DCAT-AP-NO spiller sammen med andre egnede standarder for beskrivelse av dataelementer, klassifikasjoner m.m.

Vår anbefaling er å lovfeste bruk av metadatastandard med oppgitt minimumskrav som gjør at data kan deles etter FAIR-prinsippene:

- Beskrivelser av hva som er enheten i datasettet (personer, foretak, kommuner, helsestasjonskontroll, mv.)
- Tidfesting av data (gyldighetsperiode/innsamlingsperiode, oppdatert-dato, oppdateringsfrekvens)
- Dokumentasjon av dataelementene/kolonnene må støttes
- Beskrivelser av hva dataelementet måler (f.eks. inntekt, høyde, vekt, varighet, stillingsprosent, etc.)

- Beskrivelser av hvordan hvert dataelement er representert/kodet. Koding (f.eks. "1" = "Menn") evt. beskrivelse av verdiområde ("Årsresultat") og måleenhet (f.eks. 1000 NOK) må støttes i lovfestet standard.

Uten samspill med supplerende standarder er DCAT-AP-NO uegnet selv som minste felles multiplum fordi standarden ikke kan beskrive dataelementer. Med samspill med supplerende standarder, kan DCAT-AP-NO fungere på overordnet nivå, og til en viss grad støtte «Findable»-dimensjonen i FAIR.

Vi vil også gjøre oppmerksom på initiativer som Cross Domain Interoperability Framework (CDIF - <https://doi.org/10.5281/zenodo.112368719>) som jobber nettopp for å skape samspill mellom komplementære metadatastandarder.

Kapittel 14 Aktiv tilgjengeliggjøring av data for viderebruk

Aktiv tilgjengeliggjøring

Det er bra at utvalget har landet på plikt til aktiv tilgjengeliggjøring av bestemte data, i motsetning til aktiv tilgjengeliggjøring av alle data. Vi støtter utvalgets vurdering av at en generell plikt til aktiv tilgjengeliggjøring kan skape uforholdsmessig høye kostnader og ressursbehov. Utvalget argumenterer grundig og godt for dette.

Prioriteringsråd

Det er viktig og riktig med bred sammensetning i rådet, med representasjon fra næringslivet, forskning, academia, offentlige virksomheter, sivilsamfunnet og media. Utkast til § 14 2. ledd i datadelingsloven nevner «(...) representanter fra offentlig virksomhet, næringslivet, forskning, media og frivillig sektor.» Selve teksten i kapittel 14.6.1 nevner derimot "sivilsamfunnet", ikke "frivillig sektor". Vi ønsker at "sivilsamfunnet" tas inn i lovteksten i stedet for / i tillegg til frivillig sektor. Videre må kommunal deltakelse i prioriteringsrådet presiseres i lovteksten.

Vi støtter en systematisk tilnærming til prioritering fremfor en konkret liste med hvilke data som skal prioriteres. Det vil sikre at data bli prioritert utfra behov, også lengre frem i tid.

Utvalgets foreslåtte prioriteringsråd må sees i sammenheng med prioriteringsråd for deling av data som foreslås i digitaliseringsstrategien «Fremtidens digitale Norge», siden det er behov for de samme prioriteringsmekanismene også for data som ikke er åpne, men som er ment for / egner seg for viderebruk. Dette åpnes det for i utvalgets anbefaling, og i kap. 14.7 og 14.8 og i selve lovutkastet § 14 tredje ledd. Diskusjon om hvordan prioritering av ulike typer data henger sammen er begrenset og vi risikerer å få mange prioriteringslinjer for ulike typer data, der viderebruk av åpne data er den smaleste kategorien. Det kan potensielt bli mange store rigger, noe som kan ha uheldige utilsiktede konsekvenser.

Hvordan rådet operasjonaliseres vil være avgjørende for rådets nytteverdi, og for å forhindre at rådet ikke blir en propp.

- Mekanismene og metodene som brukes for å utarbeide kunnskaps- og beslutningsgrunnlag må være smidige og helst standardiserte på tvers av delings-/bruksmønstre for data. For eksempel metodeverk for å vurdere kost/nytte, personvern, sikkerhet etc.
- De underliggende prosessene i forkant og oppfølging i etterkant må være standardiserte og hurtige. Tiden fra et behov er identifisert til faktisk tilgjengeliggjøring av data må gå fort.

Kapittel 15 Nasjonal organisering for viderebruk av offentlige data

Nasjonalt tilgangs- og informasjonspunkt for offentlige data (15.2)

Iht. åpne datadirektivet skal det enkelte land etablere et felles tilgangspunkt for åpne data fra det offentlige, mens dataforvaltningsforordningen stiller krav om å etablere et sentralt informasjonspunkt på nasjonalt nivå for beskyttede data.

Utvalget foreslår i utredningen kapittel 15 at den nasjonale datakatalogen som allerede er etablert og forvaltes av Digitaliseringsdirektoratet, data.norge.no, forblir det nasjonale tilgangs- og informasjonspunktet for både offentlige og beskyttede offentlige data i Norge. Samtidig påpeker utvalget behovet for at data.norge.no videreutvikles, særlig når det gjelder funksjonen knyttet til å være det sentrale informasjonspunktet for beskyttede data fra offentlig sektor. Utvalget foreslår også at loven (§ 6) ikke henviser til en konkret navngitt løsning, men heller til en generell "nasjonal datakatalog", slik at loven er teknologinøytral og fleksibel og åpner for andre løsninger i fremtiden.

Utvalget foreslår videre at nasjonale myndigheter vurderer muligheten for tettere kobling mellom data.norge.no og elnnsyn.

Vi støtter forslaget og utvalgets vurderinger. Vi mener at den nasjonale datakatalogen bør videreutvikles til en mer omfattende nasjonal portal eller infrastruktur som ikke bare fungerer som et tilgangspunkt der brukere kan få tilgang til data, men også som et informasjonspunkt og ressurs for å finne, forstå og anvende offentlige data. Dette bør inkludere veiledning og støtte for brukerne.

Nasjonale kompetente organer for deling av beskyttede data fra det offentlige (15.3)

Avsnitt 15.3.2 nevner dataplattformen microdata.no, som er utviklet og forvaltes i fellesskap av SSB og Sikt som eier plattformen, og peker på at denne tjenesten brukes tverrsektorielt, både i forskning og offentlig forvaltning. Vi vil fremheve at Microdata.no er tverrsektoriell både på dataprodusent- og sluttbrukersiden. Vi synes det er viktig å påpeke at microdata.no er utviklet for tverrsektorielle data (bl.a. med midler fra Forskningsrådet) for at også andre offentlige virksomheter enn SSB skal kunne tilgjengeliggjøre beskyttede data. Som nevnt (jf. innspill til kap.6 over) har Sikt/SSB lenge samarbeidet med registerdataeiere i helse- og kunnskapssektoren om å utnytte denne kapabiliteten. Sikt (ved tidligere NSD) har samarbeidet med SSB om formidling av individdata til forskningsformål siden 1970-tallet. Dette samarbeidet ble tatt et steg videre ved etableringen av microdata.no. Sikt og SSB har også samarbeid med Helsedataservice/FHI for å sikre bedre tverrsektorielt samspill mellom søknadsfri tilgang til kobling, bearbeiding og analyse av beskyttede data (microdata.no) og søknadsbasert tilgang (SSB og Helsedataservice).

Kompetente myndigheter for dataformidlingstjenester og dataaltruismeorganisasjoner (15.4)

Det vises til departementets høringsbrev, hvor høringsinstansene bes om å komme med innspill til hvilket organ som bør fungere som tilsyn etter DGA kapittel III og IV. Siden det er usannsynlig at det vil være mange tjenestetilbydere i Norge, er det naturlig å se på om ett organ kan fungere som tilsyn etter begge kapitlene. Sett hen til Digdir's veletablerte samfunnsoppdrag med å støtte opp under forsvarlig datadeling, vil det være naturlig å tildele ansvaret for tilsyn til Digdir.

Oppfølging og evaluering

Ny lov om datadeling har et viktig formål og gir offentlige virksomheter nye plikter, samtidig som konsekvensene av lovforslaget kan være vanskelig å overskue godt. Lovforslaget legger opp til at enhver kan kreve data som den enkelte offentlige virksomhet vil ha plikt til å tilgjengeliggjøre etter bestemte vilkår. Virksomheten kan gi avslag som kan påklages. Vi kan imidlertid ikke se at det er foreslått noe tilsynsorgan eller andre som skal følge med på hvordan loven overholdes eller om loven har ønsket effekt i form av datadeling. Vi vil anbefale at departementet legger opp til en regelmessig evaluering av hvordan data deles og brukes, samt effekten av lovgivningen på samfunns- og næringslivsnivå. Dette kan inkludere måling av hvor mye datadeling som skjer, en vurdering av barrierer for datautveksling og forslag til forbedringer.

Kapittel 20 Administrative og økonomiske konsekvenser

Offentlig sektor forvalter store mengder data som vil gi høy verdiskapning når de deles til rett tid og på rett måte. Fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er det liten tvil om at økt datadeling fra offentlige virksomheter vil gi stor avkastning, i form av forskning, innovasjon og utvikling av produkter og tjenester. Vi er derfor positive til at offentlige virksomheter får plikt til å dele data.

For den enkelte virksomhet er det samtidig viktig å ha forutsigbarhet med hensyn til hvilke administrative og økonomiske konsekvenser lovforslaget vil få. Utvalget behandler spørsmålet i et eget kapittel (20). Her påpekes det at lovendringen vil få budsjettmessige konsekvenser for den enkelte virksomhet, gitt kravene om reduserte gebyrer, tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av data og metadata, særkrav til dynamiske data og nye krav til data av høy verdi. Flere forhold vil påvirke hvor store konsekvensene blir for den enkelte virksomhet. Blant annet hvilken infrastruktur man allerede har for datadeling, hvilke data som vil kategoriseres som "data av høy verdi", og hvor mye det vil kreve å tilgjengeliggjøre dynamiske data. Utvalget har ikke gjort konkrete kost-nytte-vurderinger av lovforslaget. Konsekvensene kan derfor være relativt uoversiktlige for den enkelte virksomhet.

Et viktig spørsmål er hvordan forslaget vil slå ut for offentlige virksomheter som forvalter datatilgang på vegne av offentlige dataprodusenter, og tilbyr tjenester innen innsamling, kuratering, arkivering og deling av forskningsdata. Å bygge og videreutvikle sikre og brukervennlige datalagrings- og datadelingsplattformer (som f.eks. Microdata.no) og tilrettelegge og forvalte kvalitetsdata til forsknings-

og analyseformål og andre bruksformål, er kostbart. Av lovforslaget fremgår det at forskningsdata alltid skal være gratis for brukeren. Det er ikke anledning for offentlige virksomheter å ta gebyr for tilgjengeliggjøring av (forsknings)data. Hvilke typer forskningsdata som omfattes av disse bestemmelsene er derfor svært viktig å avgrense tydelig.

Det er også viktig å se på hvordan nasjonale infrastrukturer for datalagring og datadeling skal finansieres på en god og bærekraftig måte. Slike datainfrastrukturer har i dag ulike finansieringsmodeller i ulike land noe som kan gi konsekvenser for hva som kan deles vederlagsfritt.

Med vennlig hilsen

Terje Mørland
Direktør

Vigdis Namtvedt Kvalheim
Divisjonsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Mottakerliste:
DIGITALISERINGS- OG FORVALTNINGSDEPARTEMENTET (DFD)